Et korter oleks kohane soovitud ülesandeile ja ei soodustaks ülalnimetatud pahesid, peab ta olema küllaldaselt valge, kuiv, õhurikas, paraja soojusega, ruumikas ja puhas.

Nimetatud omadused olenevad nii korterite kasustamise viisist kui ka korteri ehitusest ja korrashoiust.

Pääleselle on nõutav küllaldane varustus kõrvalruumidega ja muude mugavustega.

Tartu korteriolude kirjeldusel nende korrasolu, valgustuse, mõnususte ning kõrvalruumidega varustuse suhtes on algmaterjalide läbitöötamise viisi, lähema sisulise suhte ning parema ülevaate saamise pärast kirjeldatavaks ühikuks võetud ehituskorter, kuna korterite õhuvarustuse ning niiskuse kirjeldusel on selleks leibkonnakorter.

LOOMULIK VALGUSTUS KORTEREIS.

Otseste päikesekiirte tiisikuse- ja rahhiidi-vastane mõju on üldiselt tunnustatud. Sääraseid kiiri aga satub elamuisse õige vähe ja neistki hoiavad akna klaasid just mõjuva osa tagasi. Ent siiski on tähele pandud teatavat paralleelsust korterite valgustuse ja nimetatud haiguste levimise vahel. Nii on dr. Sinka' poolt avaldatud Tartu linna emade ja laste nõuandla 1922.—1923. a. andmeil 0—2-aastaste laste hulgas pimedais kortereis 80,1% rahhiidis, kuna valgeis kortereis 67,6%. Samuti leidus vahe ka rahhiidi raskuses. Pimedais kortereis leidus kerget rahhiiti 63,5% lastest, rasket rahhiiti 16,6%. Valgeis kortereis leidus kerget rahhiiti 56,3% lastest ja rasket rahhiiti 11,3%. Pimedaiks olid sääljuures loetud korterid, kus valgustus väliste asjaolude või akende suhtelise väiksuse tõttu oli puudulik. Kuid pimedais kortereis elavate laste elutingimused võisid erineda muidugi veel ka teiste asjaolude poolest, nagu seda on toitlus, õhu ja vaba liikumise rohkus, milledel rahhiidi tekkimisel on ka väga suur tähtsus.

Valgustuse päätähtsuseks elamuis jääb ikkagi kaitsev mõju silmile. Pääleselle on valgusel suur mõju meeleolule. Ta mõjub silmade ja võib-olla ka naha kaudu inimese närvikava kõrgemaile keskmeile (tsentrumeile), tõstab nende toonust ja teeb elurõõmsaks, kuna kestev viibimine pimedas mõjub masendavalt. Siis on valgus veel puhtuse tähtsam eeldus, mis omakorda on desinfektsiooni hinnalisem pool.

Loomuliku valgustuse intensiivsus kortereis oleneb pääle akende suhtelise suuruse veel paljudest tegureist. Nii vähendavad valgust akna eesriided, lilled aknal, akende läheduses asetsevate hoonete ja puude varjud. Ka akende suunal ilmakaarte suhtes on tunduv mõju. Tartu korteriolude materjali läbitöötamisel on loeteldud tegurid nende raske hinnatavuse pärast kõrvale jäetud. Korterite loomuliku valgustuse hindamisel on arvestatud ainult akende klaaspinna ja põrandapinna suhteid — kui täpselt mõõdetavat olukorda. Akende klaaspinna ja põrandapinna suhte või nn. valgustuse koeffitsiendi miinimumi küsimuses lähevad tervishoidlaste arvamused enam-vähem ühte. Rath'i arvates peaks see harilikes tingimusis olema $^1/_{12}$; kus aga valguse juurdepääs takistatud, sääl $^1/_{10}$—$^1/_8$. Magamistoas peaks tema arvates val-

Tartu I, lk. 291